VELKÁ
DOBRODRUŽSTVÍ

Za čerty a krásnými výhledy do Smržovky

GPS souřadnice: 50.7376567, 15.2440567

Praktické informace

Délka trasy: 5 km

Obtížnost: Středně těžká trasa, která občas vede do mírného kopce. Výlet není možné jet po celou dobu s kočárkem ani na kole. Ujdou ho však děti od 5 let.

Vzdálenost od Prahy a jak se tam dostat: 120 km ujedete autem asi za hodinu a půl po rychlostní silnici R 10 směrem na Mladou Boleslav, Turnov a Jablonec nad Nisou. Za Jabloncem vás pak směrovky povedou přes Lučany až do Smržovky.

www.idos.cz

Turistická mapa: Odkaz na mapy.cz

Parkování: Na náměstí T. G. Masaryka zdarma

WC: V městské knihovně a informačním centru, veřejné WC, restaurace DI AN DI nebo v Parkhotelu Smržovka

Možnost občerstvení: Parkhotel Smržovka, restaurace DI AN DI, Horská Cukrárna

Městská knihovna a informační centrum Smržovka

Otevírací doba:
po–čt 9.00–11.30 / 12.30–17.00
pá 9.00–11.30 / 12.30–14.00

Muzeum místní historie Smržovka

Otevírací doba:
po + st 7:00–11:30 / 12:30–17:00
út + čt 7:00–11:30 / 12:30–15:15

pá 7:00–11:30 / 12:30–14:00
so 13.00–16.00

Vstupné: dospělí 20 Kč, děti, studenti, důchodci a držitelé ZTP 10 Kč

Muzeum panenek

Otevírací doba:
st + so 14.00–16.00

Ostatní dny po dohodě na telefonním čísle 723 231 908.

Vstupné: plné vstupné 50 Kč, děti 30 Kč

Nejbližší další výlet agentury Velká dobrodružství: Kalich, Frýdštejn, Sychrov, Hrubý Rohozec, Bozkovské jeskyně, Kozákov

Trasu pro vás prošla, **popsala a hravými úkoly opatřila** Lucie Nachtigallová.

Výlet testovaly kamarádky Julie a Alena z Jablonce nad Nisou.

Postřehy dětí:
Julča (9 let): „Moc se mi líbil most a také díry ve skále od čerta.“
Ála (9 let): „Hrály jsem si dlouho s Julčou v parku – pak už to bylo do cíle jen kousek.“

Popis výletu - Legenda pro rodiče

Milí cestovatelé,

zveme vás do města, jehož jméno voní po houbách a které najdete v podhůří Jizerských hor v údolí mezi Tanvaldem a Jabloncem nad Nisou – do Smržovky. Provedeme vás městem i jeho přenádherným okolím, vylezeme na skalní vyhlídku, ukážeme si slavný viadukt, prohlédneme roubené chaloupky i secesní budovy, podíváme se do kostela a do známého parku, který si děti zamilují. Ukážeme vám sochu, jež místní dámy natolik pobuřovala, že musela být odstraněna. A také si řekneme, co má Smržovka společného s Brazílií.

Výlet vznikl s laskavou podporou a pomocí (vč. té finanční) města Smržovky. Díky tomu je pro všechny výletníky zdarma. :)

Dopis dětem

Ahoj, kluci a holky, chtěli byste se podívat do míst, kde se vyskytují čerti, vodníci a trpaslíci? Baví vás hledat zašifrované obrázky a písmenka schovaná na zdech domů a kostelů? Pak s námi opravdu musíte vyrazit na výlet do Smržovky, kde tohle všechno zažijete a potkáte. Stejně jako k našim ostatním výletům jste také k dnešnímu dostali originální mapu s vyznačenou trasou. Pokud půjdete správnou cestou, budete se pozorně rozhlížet, číst správné texty a poslouchat, co říkají rodiče, jistě splníte všechny úkoly. Umíte-li už psát, doplňte podle uhodnutých slov tajenku a pečlivě ji uschovejte.

Mapa výletu

Za čerty
a krásnými výhledy
do Smržovky
FINKŮV KÁMEN
ZÁMEČEK MUZEUM
START C/L
MĚSTSKÝ ÚŘAD
KAŠNA
DISCGOLF
HARTWIGŮV ÁMEN
KOSTEL SV. ARCHANĚLA MICHAELA
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11

Doplňovačka

Jdeme na to:

Pokud jste zaparkovali na **náměstí T. G. Masaryka**, rozhlédněte se, protože právě z něj si odnesete své první písmenko do doplňovačky.

Jak se vám tady líbí? Některé domečky jsou překrásné!

Vítejte ve Smržovce, jejíž jméno voní po lesích a houbách. Nebo vám snad její název připomíná něco jiného?

Původní české pojmenování Smržovka vzniklo díky lesem zarostlé hoře, kde houbaři nacházeli spoustu smržů (Smržová hora). Noví němečtí obyvatelé města, pozvaní majitelem panství, ale pojmenování špatně pochopili a spojili si název chutné houbičky s husitskou zbraní smržovkou, což je jiné pojmenování pro řemdih.

Zkuste říct třikrát po sobě řemdih. A teď řekněte, co to je.

Řemdih je tyč, z jejíhož konce visí řetěz a na jeho konci zase kovová koule s hvězdicovitými hroty. Právě kvůli těmto hrotům zbraň připomíná hvězdu. Německy se tedy Smržovce začalo říkat Morgenstern (což česky znamená jitřenka). Až v druhé polovině sedmnáctého století se smysl německého názvu změnil a začalo se používat označení Morchenstern (morchel = smrž), aby se německý název obce přiblížil k původnímu názvu českému. Jak k jitřence, tak k houbě smrži odkazuje znak města, na němž se oba zmíněné symboly nacházejí.

Vidíte znak někde poblíž místa, kde stojíte? Třeba na budově městského úřadu?

Kolik hvězdiček ve znaku vidíte?

1. **Jakou barvu má pozadí pod hvězdami?**

Hned vedle budovy úřadu je další krásný okrovo-zelený domeček. Zkuste na něm najít andílky. Kolik jich napočítáte?

Je mezi vámi někdo, komu je přesně tolik roků? Tak tento „vyvolený“ může v parku zkusit najít **pomník (bustu)** našeho prvního prezidenta.

Jak se jmenoval náš první československý prezident? A jak se jmenoval první český prezident? Jak se jmenuje ten současný?

Napovíme: Tomáš, Václav, Petr…

Kdo správně odpověděl na všechny naše otázky, dostává od nás velkou pochvalu.

Zdejší pomník byl zhotoven v roce 1947 a měl se stát symbolem nástupu nové poválečné svobodné doby. V následujícím totalitním období však sochu potkal stejný osud jako v mnoha dalších městech. Začátkem padesátých let byla tiše odstraněna a na místo se vrátil až v nedávné době.

Přes park se vydáme k Zámečku. Vidíte zvláštně rostlý tis nalevo? Je to krásný strom, ale všechny jeho části jsou smrtelně jedovaté. Jeho jedem taxinem velmi ráda likvidovala oběti svých detektivek slavná spisovatelka Agatha Christie.

Zámeček je krásná žluto-bílá budova, kterou si v roce 1703 nechali postavit Desfoursové jako své malé letní sídlo, které bývalo součástí velkého hospodářského panského dvora s pivovarem. Ze všech budov se do dnešních dnů dochoval pouze Zámeček. Kdo u něj bude první?

Desfoursové [čti defúrové] jsou šlechtický rod, který do českých zemí přišel z Lotrinska. Hlavním sídlem rodu v Čechách byl po tři sta let zámek Hrubý Rohozec. K tomuto panství patřila také část Jizerských hor.

Na Hrubý Rohozec mimochodem také vede jeden z výletů s tajenkou.

Dočasně patřily Desfoursům rovněž další statky v různých částech Čech (Velhartice, Průhonice, Náchod). Díky dědictví po Valderodech rozšířili svůj majetek i na Moravu. V roce 1945 jim však bylo vše zkonfiskováno na základě Benešových

dekretů. Rod se o svá léna dodnes soudí.

Chtěli byste být šlechtici a mít svůj zámek? My ano! Hráli bychom si v jeho komnatách od rána do večera na schovku! Ovšem úklid bychom nechali na povolanějších.

Což ve zdejším Zámečku nepřichází v úvahu. Nachází se v něm totiž Muzeum místní historie a také kulturní středisko. To se stará o společenské dění, organizuje různé oslavy nebo výročí, zajišťuje vzdělání a vydává Smržovský zpravodaj. A právě dámy, které v něm pracují, si u nás tento výlet objednaly a pomohly nám s jeho zpracováním. Zamávejte jim do oken. Budou mít radost! My ji máme také a děkujeme. :)

V expozici **muzea** najdete dobové předměty, fotografie a mapy zapůjčené či darované jak místními obyvateli, tak přáteli Smržovky. Muzeum se zaměřuje především na historický vývoj města a poukazuje na zajímavá místa a stavby. Můžete se také dozvědět o osobnostech Smržovky a dřívějším životě zde.

Za budovou Zámečku je nádrž s vodou. Najdete ji?

Vidíte gryfy? Je jich kolem vás mnoho! Zkuste jich najít alespoň šest. Napovíme, že střeží okna Zámečku.

Gryf je bájné stvoření, jehož mytologický původ sahá přinejmenším do 3. tisíciletí př. n. l. Často je zobrazován se lvím trupem, zadníma nohama a ocasem, ovšem s orlí hlavou, krkem, křídly a pařáty. Gryf byl ochráncem zlatých pokladů a dolů v oblasti Střední Asie.

Vracíme se před Zámeček. Zastavíme se u naučné tabule *MÍSTA S TRADICÍ*. Najděte fotku v hnědém textu. Je na ní domeček.

2. **Jak se jmenuje ta část domu, která je na něm nejvýše?**

V textu se dozvíte, že Smržovka byla vyhlášená sklářskou výrobou. První zmínky o brusírně skla pocházejí z roku 1753.

Rozsáhlé lesy zde totiž odedávna poskytovaly dřevo, kterého je ve sklářských hutích potřeba strašně moc. Později se tu začaly vyrábět malé skleněné výrobky, které se postupně prosadily i na světových trzích. Šlo zejména o skleněné perly, korálky a také o broušení skla. Sklářské hutě, brusírny a další podniky vyráběly hyalitové i malované sklo, bižuterii, knoflíky, lustry, vázy a další skleněné předměty.

Zamáváme soše lva v zahradě, zařveme jako on a vyhledáme modrou turistickou značku. Té se nyní budeme držet. Vyvede nás uličkami doprava přes železniční trať až do přírody mimo město. Půjdeme ulicemi Nádražní, V Lískách, Vysokou… A pak až na vrchol kopce. Cestou potkáme přenádhernou stavbu s mnoha oblouky.

Ale vezměme to popořádku.

U nádraží vyhledejte turistický rozcestník. Zkuste na šipkách najít místo, které připomíná domácí zvíře. Bramborák to není!

3. **Opište místo, které je vzdálené 4 km.**

Jdeme doprava krásnou alejí. Poznáte druh stromů, které ji tvoří?

Na křižovatce pokračujeme rovně kolem černo-zelené chalupy. Chtěli jsme sice původně, abyste spočítali všechna její prkna ve štítě, ale protože vás za chvilku čeká kopec, vymyslíme pro vás nějaký lepší a lehčí úkol. :)

Najděte na omítce tohoto stavení tři různé barvy turistických cest.

Odbočíme doleva do ulice V Lískách a hledáme domeček, na kterém je slunce. V oknech možná uvidíte i Krakonoše a jiná pohádková stvoření.

Krásný je hlavně pohled doprava! Jakou zvláštní stavbu před sebou vidíte?

Železniční viadukt ve Smržovce je jedním z nejkrásnějších v republice. Jeho stavba byla zahájena v roce 1893 a dokončena v roce 1894. Použita byla kvalitní žula splňující potřebné nároky na pevnost a vzhled. Kvalitu zkušených italských mostařů a tunelářů, tehdejších stavitelů, prokázal čas. První oprava viaduktu od jeho uvedení do provozu proběhla až v roce 2008.

Kéž by takto kvalitně odváděli stavbaři, silničáři a cestáři svou práci i dnes! Tento viadukt totiž sloužil bez oprav více než

100 let!

Kdo z vašich předků by jeho stavbu pamatoval? Tipujeme, že prapraprababička nebo praprapradědeček.

Viadukt má celkem 9 otvorů přemostěných půlkruhovými kamennými klenbami. Jeho délka včetně opěr je 123 metrů. Volná výška nad terénem je v nejvyšším bodě 23 metrů.

Spočítejte a zkontrolujte počet oblouků.

Následujeme modrou značku a opatrně přecházíme koleje.

Kolik cedulí s nápisem Smržovka vidíte kolem sebe?

Představte si, že ve Smržovce jsou hned čtyři vlakové zastávky: Jedna dolní, druhá ve středu a potom ještě Luční a Smržovka. To by člověk neřekl, že?

Znáte nějakou pohádku či básničku o vlacích? My si vzpomněli na *Lokomotivu Tomáš.* Podle nás by to sice měla být lokomotiva Tomáška nebo Tominka, protože je ženského rodu, ale poslední dobou už se to tak nebere. A také na písničku, kterou si nyní můžeme zazpívat. Rodiče či prarodiče odpustí ten jeden verš. :)

Jede jede mašinka, kouří se jí z komínka,
jede jede do dáli, veze samý vožralý,
jede jede do dáli, veze samý vožralý.

Neusínej, nechoď spát, neusínej, nechoď spát,
až do rána bílýho budem zpívat, budem hrát,
až do rána bílýho budem zpívat, budem hrát.

4. **Jak se hovorově nazývá železniční vůz?**

(napovíme, že začíná na písmenko V)

Odbočíme doleva do ulice Vysoká a hledáme dům, na kterém jsou iniciály K. S. Znáte někoho, kdo má ve jméně tato dvě písmenka? Nás napadli jen Kamil Střihavka a Karolína Světlá.

Najděte na domě letopočet. Sečtěte všechny jeho číslice.

5. **Napište výsledný součet.**

Za domem odbočíme prudce doprava. Rozcestník nám napoví, kudy se dát na vyhlídku zvanou **Finkstein**.

Samozřejmě tou „nejjednodušší a nejpříjemnější“ cestou jako vždy! :)

Je odsud 300 metrů. Vyrazíme za ní. Nejdříve směřujeme k oranžovo-černé tyči.

Na stromech zkuste najít nové značení. Co modrého na vás vykukuje?

A těch smrkových šišek všude! Úplný šiškový ráj. Víte, jak poznáte smrk a jeho šišky?

Smrk je nejčastějším jehličnatým stromem v Česku. Má krátké jehličky a dlouhé šišky, které často nacházíme na zemi.

Najděte 5 takových, které nejsou olepené smolou, a zkuste strefit nejbližší strom. (Ale měl by být alespoň tak daleko, jako kdybyste se položili 2× za sebou na zem.)

Kamenné schody nás vedou vzhůru a všude kolem voní borůvčí. Zkuste najít kamenný patník s křížem.

A také mraveniště. Neběhá mezi dělnicemi nějaký mraveneček s červeným šátkem pod krkem? Jak se tento fešák jmenuje? A jak se jmenuje jeho popletený kamarád?

Ještě pár metrů! Projdeme kolem lavičky, pak nás čekají železné schůdky… A jsme na vrcholu. Hurá!

Co vám připomíná jméno Finkstein? Trošku Finsko a trošku kámen, že?

Tipněte si, jak vysoko vyhlídka je. Skála dosahuje nadmořské výšky 688 m. Najděte na skále místo, kde je tento údaj zaznamenán.

Pod ním se nachází jeden z největších skalních hrnců v Jizerských horách. Říká se mu **Čertova studánka** a je to takový velký dolík ve skále naplněný vodou. Až k němu půjdete, tak opatrně, ať si vás čert nestáhne k sobě.

K tomuto místu se váže pověst o pekelníkovi, který děsil okolí. Jednou se však vydal na delší cestu… Toho využil statečný obyvatel Smržovky a na skálu umístil kříž. Když se čert vracel a viděl kříž, polekal se tak moc, že upadl. A jak padal, vyhloubil svým tělem do skály několik jamek. Vytvořil tak právě tuhle Čertovu studánku.

Kříž na vrcholu skály najdete úplně nový. Tak snad tady vydrží dlouho!

Rozhlédněte se po kraji. Před vámi je Smržovka, nalevo viadukt a na horizontu rozhledna Černá studnice. Také vidíte kostel, ke kterému dnes dojdeme. Potrvá nám to asi 40 minut.

Nyní si ale odpočineme a povyprávíme o čertech. Pak můžeme šupajdit z kopce.

Znáte o rohatých nějakou pohádku? Určitě ano. Zkuste jich vyjmenovat alespoň pět.

Máte? Tak my vám přidáme další: *S čerty nejsou žerty, Princezna ze mlejna, Čertí brko, Hrátky s čertem, Čert ví proč, Dalskabáty, Z pekla štěstí, Peklo s princeznou,* …

A znáte nějaké hlášky z první jmenované?

Okamžitě slez dolů, ty darebný jinochu!

Spadlo ti to, Máchale!

Peklo není žádnej holubník!

Petr Máchal: Tak dobře, já se půjdu obětovat do hospody a ty zatím hlídej venku.
Čert Janek: Ty seš hodnej.

Kaprál: Je to rebel! Při zatýkání tři vojáky těžce zranil, dva zhmoždil a jednoho zesměšnil.

Určitě také znáte pohádku *Anděl Páně*. Jak se jmenuje kamarád čerta Uriáše?

6. **Napište jméno neposlušného anděla.**

Držíme se modré a pomalu scházíme z kopce. Ovšem jinudy, než jsme přišli.

Než dojdeme na lesní křižovatku, řekneme si ještě jednu pověst o Čertově studánce.

Vypráví o nešťastné lásce zdejšího skřítka k Loře, dceři hajného v Jabloneckých Pasekách. Když se od ní dozvěděl, že se má vdávat, plakal tak, že slzami zaplnil nejhlubší mísu (skalní), která prý od té doby nevysychá. Nakonec ale vyhrabal z nitra vyhlídky, na níž nyní stojíte, poklad a dívce svých snů ho věnoval. Navíc jejího manžela naučil vyrábět skleněné perličky, které se brzy staly známé po celých horách. Za tento dobrý skutek si od lidí vysloužil vděk a jméno Sklenařík.

To byl hodný skřítek, že? Znáte nějaké skřítky? My ano. Kradou nám levé či pravé ponožky, schovávají brýle, klíče a občas i jídlo. A co písničky o nich? Jednu si hned můžeme zazpívat.

Hej-hou, hej-hou a trpaslíci jdou
a zpíváme si vesele, hej-hou, hej-hou.
Hej-hou, hej-hou, hej-hou,
když máme starost zlou,
vždy vrásky z čela vymaže hej-hou, hej-hou.

Zkuste pohledem vyhledat hraniční kámen s křížkem. Máte oční kamerou chyceno? Tak to jdete dobře.

Právě v těchto místech byste ve vhodnou dobu mohli narazit na smrže. Je to nejcennější česká houba. Klidně za ni můžete zaplatit i tisíc korun za kilogram. V Česku se vyskytuje hned několik různých druhů. Všechny jsou jedlé. Ovšem na pohled mohou být pro někoho ošklivé. Hlavičky plodnic malinko připomínají včelí plástev. Vynikají však chutí a vůní, která je

mírně kořenitá a masitá. Podobně jako kačenky jsou smrže perfektní houbou k ochucení omáček. Sezona smržů trvá jen od dubna do května. Plodnice čerstvého smrže je vzhledem k velikosti poměrně lehká, protože je dutá. Neměla by být provlhlá ani změklá, zároveň ale ani ne scvrklá a vysušená. Tak koukejte, třeba nějaké najdete.

V místě, kde se setkáme s lesní cestou, opustíme modrou a vydáme se doprava.

Nezapomeňte zkontrolovat mapku. Jistotu získáte až s pohledem na krásné chalupy v údolí.

Klesáme ke **Smržovskému potoku**. Je přítokem řeky Kamenice. V první polovině 20. století se využíval převážně k zavlažování. Je také nezbytnou součástí života nejrůznějších plazů a teplomilného hmyzu. Vidíte nějaký? Odklopte kamínek nebo zvedněte zašlapaný klacík… A pokud zrovna neleží všude kolem vás sníh, určitě na nějakého broučka narazíte. Kamínek pak vraťte, kde byl. Hlavně žádné stavění kamenných panáčků! To příroda nemá ráda.

Na severních svazích se vyskytují třeba motýli bělopásek, batolec nebo martináček bukový. Z brouků zde žijí například tesaříci nebo roháčci.

Vzpomenete si, ve které známé knížce tesaříci a roháč lezou? Jasně! V příbězích, které napsal Ondřej Sekora a o nichž jsme dnes už jednou mluvili.

Napravo pod strání zkuste najít studánku.

Uděláme si také malou odbočku k chaloupce napravo. Pak se samozřejmě vrátíme a půjdeme údolím doleva.

Na domečku vpravo najděte dvě sošky dravců a u potoka pohádkovou postavu. Říká se jí dvěma jmény. Nás zajímá to, které je v abecedě blíže k začátku.

7. **Jak se jmenuje pohádková postava?**

Jdeme po toku Smržovského potoka, a to až těsně před koleje, kde odbočíme úzkou pěšinkou doleva a půjdeme podél trati.

Z obratlovců byste zde mohli narazit na mloka skvrnitého, kterému je náramně blaze v bukových porostech. Poměrně hojní jsou tu také čolek horský a slepýš křehký. Do potoků se z nižších poloh postupně navracejí ryby, zejména pstruh a střevle. Z horních toků je před lety vyhnala vysoká kyselost vody. Také byste se nechtěli cachtat v octovém nálevu… Vzácně se vyskytuje i mihule. Víte, jak vypadá? Jako dlouhý rybí had.

Rovněž zde vzácně hnízdí čáp černý, včelojed, holub doupňák a lejsek. V celých Jizerských horách je od 80. let minulého století poměrně hodně krkavců velkých.

O krkavcích vypráví jedna známá pohádka. Víte, která to je? Kolik bylo krkavců a jak se jmenovala jejich sestra? Krkavčice to nebyla. Ani Krkounka… :)

Kopírujeme železnici, potok máme po pravé ruce.

Zkuste najít nalevo domeček, jehož stěnu zdobí pruh, který se blýská, jako by byl z perleti.

Teď půjdeme tunelem. Musíme totiž podejít trať. Vidíte obrázek houbičky u vstupu do něj?

Přicházíme k hlavní silnici. Odbočíme doprava, opatrně ji přejdeme a za domem, na kterém vidíme koňskou hlavu, odbočíme doleva. Narazíme zde na naši dobře známou modrou značku a po ní pokračujeme. Kráčíme ulicí Kostelní… Kam? Přece ke kostelu!

Trmácíme se asi 15 minut do kopečka. Cestou potkáme krásnou mateřskou školku. Pokud zaostříte zraky, nalevo u parku spatříte dřevěnou sochu dravce a také smrže. A o kousek dál napravo okap ve tvaru dračí hlavy.

Kdo chce, soustředí se potichu na výšlap. Kdo nechce, funí a poslouchá.

Víte, jak je toto město staré?

První zmínky o Smržovce pocházejí z roku 1586. Celé území bylo spravováno pány ze Smiřic. Za vlády Ferdinanda II. byla část panství zkonfiskována a věnována frýdlantskému vévodovi. Obec tehdy zaznamenala prudký rozmach. V době

rozvoje průmyslu zde především sklářské hutě a brusírny rostly jako smrže po dešti. Kvetlo však i tkalcovství. Později postavené textilní závody zpracovávaly řadu materiálů.

Díky rozvoji průmyslu a obchodu se Smržovka v roce 1849 stala tržištěm, v roce 1868 byla povýšena na městys a v roce 1905 jí byl udělen status města a s ním městský znak. Jaký je na něm obrázek? Kdo si vzpomene?

V 70. letech 19. století nastala hospodářská krize, následovaná vlnou emigrace několika set občanů z města a okolí do Brazílie. Do Jizerských hor a dalších oblastí Sudet tehdy jezdili náboráři a lákali obyvatele vidinou šťastnějšího života právě v Brazílii. Zdejší vláda tehdy potřebovala šikovné a pracovité lidi z Evropy. Dodnes žije v tomto jihoamerickém státě početná česká menšina.

Věděli byste, jak se jmenuje hlavní město Brazílie? Brasília! :)

Pracovní podmínky dělníků vedly ke stávkám. Té nejvýznamnější v roce 1890 se účastnilo 2 000 brusičů. K jejímu potlačení byly povolány policie a armáda.

V době vzniku Československa žilo ve městě přibližně 7 000 obyvatel, z nichž asi tři čtvrtiny tvořili Němci. Nejbližší česká škola byla v Tanvaldu. Česky se ve Smržovce začalo učit až v roce 1919 v dnešní dolní budově základní školy. Děti německé chodily do školy levým vchodem, české děti vchodem pravým. Po druhé světové válce tedy značnou část obyvatel čekal odsun. Tolik ke stručné historii města.

Po levé ruce míjíme park, do kterého se dnes ještě podíváme. Na kopci už vyhlížíme sošku Panny Marie. Kdo u ní bude první?

Originál barokní sochy z roku 1751 je uložen v kostele, na podstavci je tedy „fejková“ bohorodička. Ale i ta je moc hezká.

Najděte letopočet opravy dole na soklu.

8. **Opište nápis nad letopočtem.**

Čeká nás už jen pár minut cesty ke krásnému svatostánku na kopečku před vámi. Můžete si vybrat, jakou cestou k němu půjdete. Zpátky to každopádně symbolicky vezmeme kolem hřbitova, protože se náš výlet chýlí ke konci.

Cestou vyhlížejte penzion, v jehož názvu je skryta další známá pohádková postava. Která to je?

Babičko, proč máš tak velké uši?

Abych tě lépe slyšela!

Babičko, proč máš tak velké oči?

Abych tě lépe viděla!

Babičko, proč máš tak velká ústa?

Abych tě lépe sežrat mohla!!!

Aby těch pohádek nebylo málo, napravo za plotem vykukuje hned několik trpaslíků. Už jsme si dnes jednou s nimi zpívali. :)

Kostel sv. Archanděla Michaela byl vybudován podle původního architektonického návrhu Antonína K. Schmidta. V roce 1781 však byla stavba přidělena jinému architektovi, který svatostánek dokončil. V témže roce byl chrámek zasvěcen svatému archandělovi Michaelovi. Roku 1967 bohužel zachvátil kostel požár, jehož důsledky se dodnes nepodařilo opravit. Oheň pronikl věží a zničil všechny střechy. Vážně poškodil klenby, ze kterých se v interiéru zřítily křišťálové lustry, a ve věži roztavil zvon ze 17. století. Hlavní záchranné práce se prováděly v letech 1969 až 1971, ale nebyly tak úplně dokončeny. Až od roku 1990 se začal kostel po požáru systematicky opravovat a práce tak trvají už více jak třicet let.

Svou polohou je to jeden z nejlépe umístěných kostelů ve zdejším kraji. Je totiž postaven v pomyslné přímé lince mezi Ještědem a Sněžkou. Traduje se, že do pamětní schránky ve věži byla kromě zakládacích listin vložena také skleněná perla symbolizující obživu většiny obyvatel smržovského panství – sklářství.

U hlavního vchodu do kostela najděte cedulku *KULTURNÍ PAMÁTKA*. Jsou na ní dvě různá zvířata.

9. **Jaké zvíře je vlevo nahoře?**

(asi brácha toho ze zámecké zahrady☺)

Scházíme zpátky pod kopec, tentokrát kolem hřbitova, jak jsme slibovali. Která zvířata poznáte na bílém reliéfu okrového domu u hřbitova?

Stejnou cestou se nyní vracíme až k parku, do kterého radostně vstoupíme. Bude se vám v něm líbit!

V lesoparku Smržovka, kde jsme několik let po sobě pořádali náš pohádkový les, byl v roce 1898 vybudován památník k 50. výročí vlády Františka Josefa I. Tvoří jej skupina kamenů různých velikostí, jimž dominuje jeden více než tři metry vysoký. Jdeme ho najít!

Pak si zde můžete pohrát nebo se občerstvit. Jsme už téměř na konci našeho výletu, takže máte nárok. Nejprve ale najděte sluneční hodiny. Jakou dopravní značku vám z dálky připomínají?

Čas označuje stín tyče umístněné v ose nakloněného úhlu.

Scházíme po modré značce až k **Hartwigovu prameni**, který byl upraven roku 1840 společně s okolím lesoparku. Vzhledem ke svým léčivým účinkům byl dříve považován za zaručený pramen zdraví. Později byl pojmenován po známém smržovském lékaři Hartwigu Weiskopfovi, který ve Smržovce zřídil lázně.

Najděte cedulku.

10. **Opište první slovo souvislého textu.**

Smržovský lékař **Hartwig Weiskopf** z místní významné židovské rodiny se také díky lékařské praxi, při níž navštěvoval nemocné po celém panství, seznámil se zdejší sklářskou výrobou. Okouzlila jej natolik, že si ve svém domě zřídil malou laboratoř, v níž se sklem experimentoval. Jeho velkým úspěchem bylo odhalení složení benátského avanturinového skla, důležitého pro výrobu perliček, k němuž jako první v Čechách dospěl v roce 1854.

Na konci parku (za rododendrony, v místě, odkud je krásně vidět skalní vyhlídka Finkstein, na které jsme byli) opustíme modrou a odbočíme doprava do Sklářské ulice, která nás dovede až do ulice Komenského. Po ní se vypravíme doleva na **Lidické náměstí**.

Uprostřed stojí pěkná kašna. V roce 1929 ji po krátkou dobu zdobila socha Venuše. Prudérnost smržovských dam však spoře oděnou dívku z kašny brzy vykázala, a tak podstavec se dvěma výtokovými rourami na dlouhá léta osiřel. Když v roce 2005 Smržovka slavila sté výročí povýšení na město, našla nová Venuše cestu zpět.

Pohoršuje vás, nebo se vám líbí?

11. **Kolik lastur drží dívka v ruce?**

Z Lidického náměstí je to na start výletu Husovou ulicí už jen minuta chůze.

Z tajenky na vás vykukuje zvláštní jméno. Pro vysvětlení se podívejte na text ze začátku výletu. :)

Vše je hotovo. Procházka i osvěta jsou u konce.

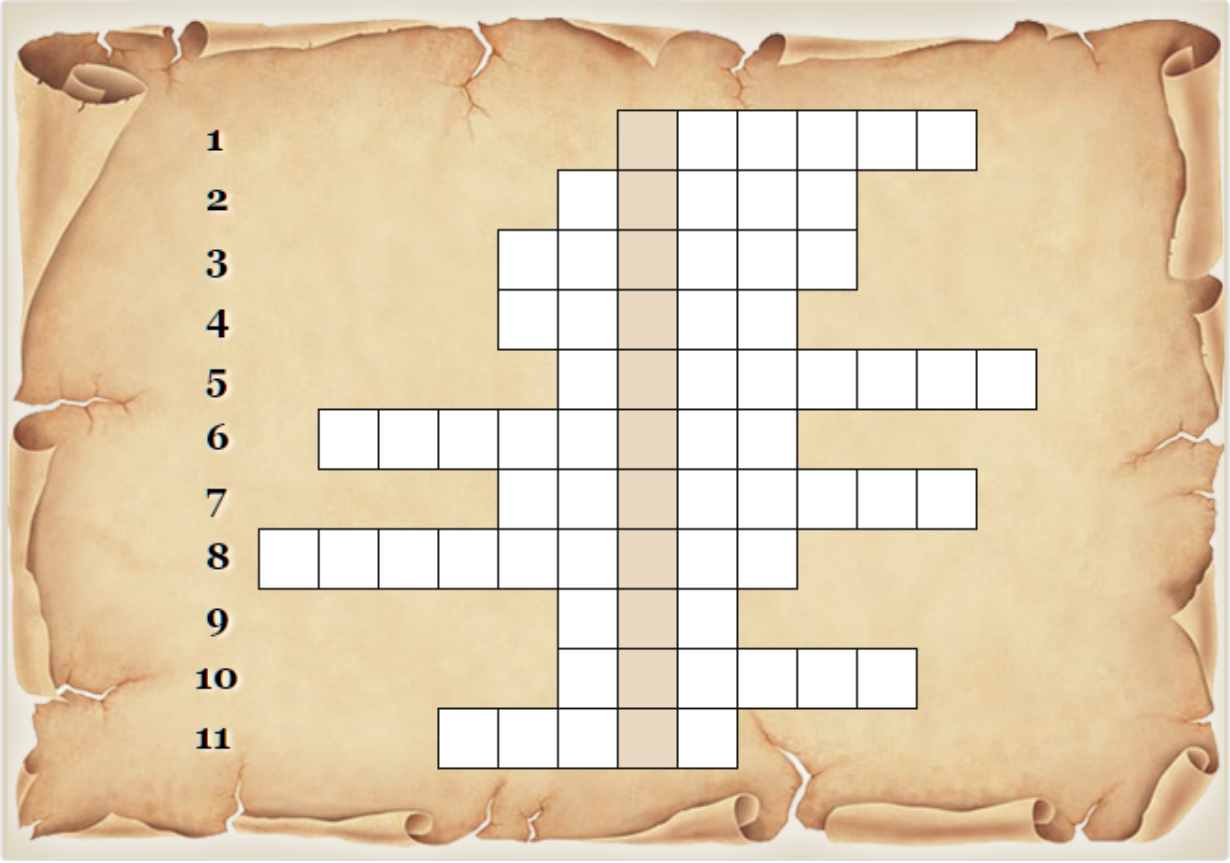
Děkujeme za pomoc s výletem a jeho poskytnutí všem výletníkům ZDARMA.

Doufáme, že se vám dnešní výlet s tajenkou líbil, přejeme šťastnou cestu domů a těšíme se zase někdy na našich tajenkových trasách na viděnou! :)

V textu byly použity mj. texty z webů www.kudyznudy.cz, www.smrzovka.cz, www.nmps.cz/historie-mesta, jizerskehory.nature.cz.

Otázky k tajence

1. **Jakou barvu má pozadí pod hvězdami?**
2. **Jak se jmenuje část domu?**
3. **Opište místo, které je vzdálené 4 km.**
4. **Jak se lidově nazývá železniční vůz?**
5. **Napište výslednou číslici.**
6. **Napište jméno neposlušného anděla.**
7. **Jak se jmenuje pohádková postava?**
8. **Opište nápis nad letopočtem.**
9. **Které zvíře je vlevo nahoře?**
10. **Opište první slovo souvislého textu.**
11. **Kolik lastur drží v ruce?**

A co můžete vyhrát?

Tajenku posílejte na e-mail **veldo@veldo.cz**. Můžete ji také poslat ve zprávě na náš Facebook "Velká dobrodružství". Každý měsíc vylosujeme jednoho z výletníků, kterému pošleme našeho **Lumpardíka z podhradí**. Vždy připojte celé jméno, adresu a také kód výletu.

Výlet stažen z www.veldo.cz | © Velká dobrodružství

Vytvořeno: 09.11.2026 15:06